

Polacy o protestach na Białorusi

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

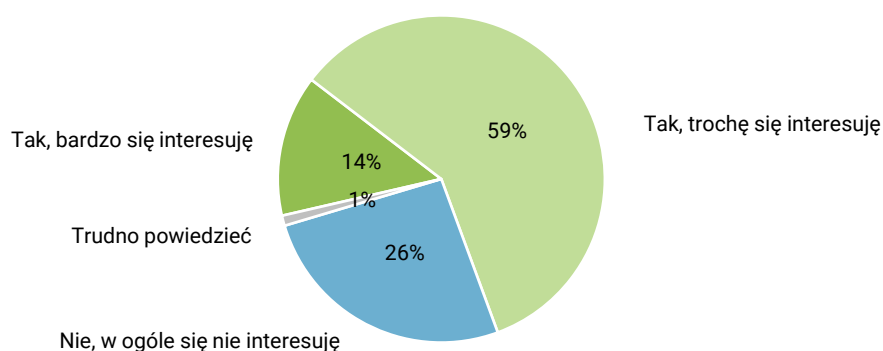
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ostatnim czasie uwaga światowej opinii publicznej skierowana jest na pokojowe protesty społeczne na Białorusi, które wybuchły w reakcji na ogłoszenie wyników sierpniowych wyborów prezydenckich, wygranych – według oficjalnych komunikatów – przez dotychczasowego prezydenta Aleksandra Łukaszenkę, sprawującego ten urząd od 1994 roku. O sytuację na Białorusi zapytaliśmy Polaków we wrześniowym sondażu¹.

Zainteresowanie ostatnimi wydarzeniami na Białorusi deklaruje niemal trzy czwarte Polaków (73%), przy czym jedna siódma (14%) jest nimi bardzo zaangażowana, a sześciu na dziesięciu (59%) – umiarkowanie. Co czwarty badany (26%) w ogóle się tym nie interesuje.

CBOS

RYS. 1. Czy interesuje się Pan(i) ostatnimi wydarzeniami na Białorusi czy też nie?

Zainteresowanie bieżącą sytuacją na Białorusi jest bardzo silnie związane z ogólnym zainteresowaniem polityką. Częściej niż inni przejawiają je ponadto badani mający wyższe wykształcenie, mieszkańcy największych miast, identyfikujący się z polityczną prawicą lub lewicą,

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (363) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadającym od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadającym od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 7 do 17 września 2020 roku na próbie liczącej 1149 osób (w tym: 68,0% metodą CAPI, 20,1% – CATI i 11,9% – CAWI).

a także najstarsi badani (65+). Z kolei zauważalnie rzadziej niż przeciętnie absorbuje to osoby niemające sprecyzowanych poglądów politycznych, z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym lub zasadniczym zawodowym, młodszych respondentów (poniżej 35 roku życia) oraz mieszkańców wsi.

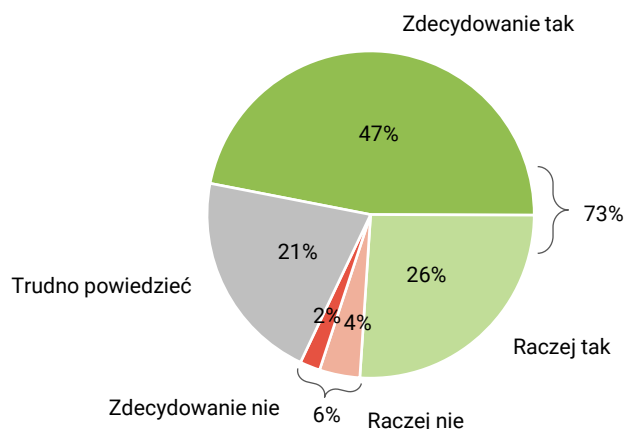
TABELA 1

Zainteresowanie polityką	Czy interesuje się Pan(i) ostatnimi wydarzeniami na Białorusi czy też nie?			
	Tak, bardzo się interesuję	Tak, trochę się interesuję	Nie, w ogóle się nie interesuję	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	45	53	2	0
Średnie	10	71	17	2
Małe	5	49	44	2
Brak	1	26	72	1

Niemal trzy czwarte badanych (73%) uważa, że wybory na Białorusi nie były uczciwe, a ich oficjalny rezultat, który wskazuje na wygraną Aleksandra Łukaszenki, został sfałszowany, przy czym blisko połowa (47%) wyraża to przekonanie z dużą pewnością. Przeciwnego zdania jest tylko sześciu na stu ankietowanych (6%).

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) uważa, czy wynik wyborów prezydenckich na Białorusi, które według oficjalnych komunikatów wygrał urzędujący prezydent Aleksander Łukaszenka, został sfałszowany czy też nie?

Im większe zainteresowanie bieżącą sytuacją na Białorusi, tym częstsza opinia o nieuczciwości wyborów. Warto jednocześnie zaznaczyć, iż przekonanie o sfałszowanych wyborach dominuje nie tylko wśród osób interesujących się wydarzeniami na Białorusi, ale także przeważa – jeśli pominąć niemających zdania – wśród deklarujących brak zainteresowania tym, co się tam dzieje.

TABELA 2

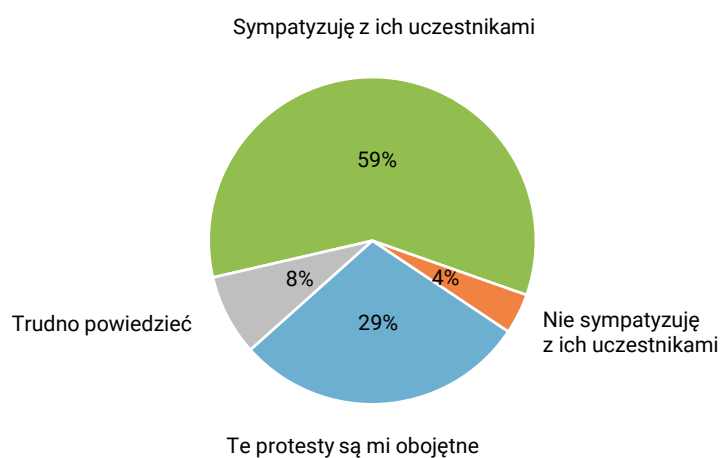
Czy interesuje się Pan(i) ostatnimi wydarzeniami na Białorusi czy też nie?	Jak Pan(i) uważa, czy wynik wyborów prezydenckich na Białorusi, które według oficjalnych komunikatów wygrał urzędujący prezydent Aleksander Łukaszenka, został sfałszowany czy też nie?				
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Tak, bardzo się interesuję	75	13	3	2	8
Tak, trochę się interesuję	53	31	3	0	13
Nie, w ogóle się nie interesuję	19	21	8	5	48

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Dwie trzecie Polaków (59%) sympatyzuje z protestującymi Białorusinami, którzy domagają się m.in. dymisji Aleksandra Łukaszenki i przeprowadzenia uczciwych wyborów prezydenckich. Nieliczni badani (4%) nie mają do nich przychylnego stosunku. Pozostali (37%) wyrażają w tej sprawie obojętność (29%) lub nie potrafią ustosunkować się do tej kwestii (8%).

CBOS

RYS. 3. Jaki ma Pan(i) stosunek do protestów organizowanych przez obywateli Białorusi po ogłoszeniu wyniku wyborów prezydenckich?

Przychylny stosunek do protestów jest niemal powszechny wśród osób w dużym stopniu zainteresowanych wydarzeniami na Białorusi, jak również większości tych, którzy interesują się nimi umiarkowanie. Wśród pozostałych przeważa obojętność.

TABELA 3

Czy interesuje się Pan(i) ostatnimi wydarzeniami na Białorusi czy też nie?	Jaki ma Pan(i) stosunek do protestów organizowanych przez obywateli Białorusi po ogłoszeniu wyniku wyborów prezydenckich?			
	Sympatyzuję z ich uczestnikami	Nie sympatyzuję z ich uczestnikami	Te protesty są mi obojętne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, bardzo się interesuję	94	2	4	0
Tak, trochę się interesuję	68	3	23	6
Nie, w ogóle się nie interesuję	19	8	57	17

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

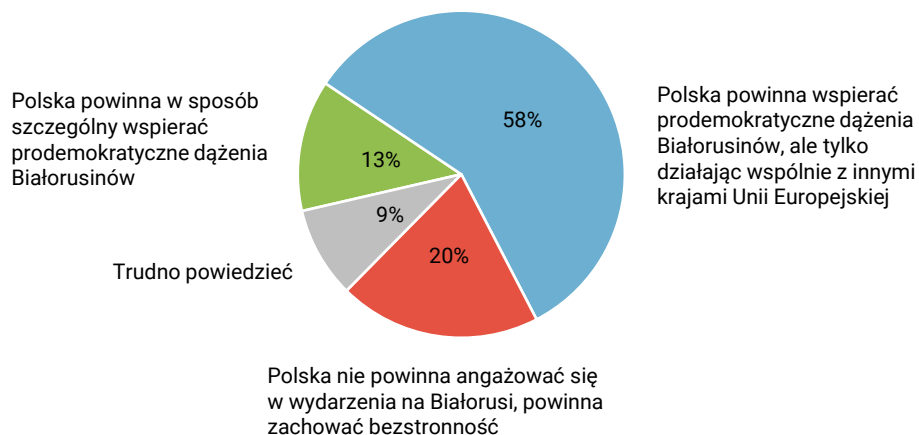
Przychylnemu stosunkowi do białoruskich protestów sprzyja wyższy status społeczno-ekonomiczny (relatywnie często wyrażają go osoby najlepiej wykształcone, uzyskujące wysokie dochody *per capita*, kadra kierownicza i specjaliści, pracownicy administracyjno-biurowi, prywatni przedsiębiorcy), zamieszkiwanie w dużych miastach oraz starszy wiek (55+). Częściej niż inni sympatię wyrażają także badani określający swoje poglądy polityczne jako lewicowe lub prawicowe oraz popierający Lewicę, Koalicję Obywatelską i Polskie Stronnictwo Ludowe–Koalicję Polską. Z kolei wysoki poziom obojętności obserwujemy wśród respondentów niezamierzających głosować w wyborach parlamentarnych, niemających sprecyzowanych poglądów politycznych lub identyfikujących się z politycznym centrum, a także wśród osób mających wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe, pracowników usług, robotników (wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych) oraz wśród ankietowanych najbardziej zaangażowanych religijnie.

TABELA 4

Na kandydata której partii / bloku partii głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jaki ma Pan(i) stosunek do protestów organizowanych przez obywateli Białorusi po ogłoszeniu wyniku wyborów prezydenckich?			
	Sympatyzuję z ich uczestnikami	Nie sympatyzuję z ich uczestnikami	Te protesty są mi obojętne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Lewica	84	1	12	3
Koalicja Obywatelska	78	1	15	6
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska	78	0	22	0
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	62	6	26	6
Konfederacja Wolność i Niepodległość	59	4	30	6
Niezdecydowani, na kogo głosować	57	2	28	12
Niezamierzający głosować	33	6	49	13

W opinii siedmiu na dziesięciu badanych (71%) Polska powinna podjąć działania wspierające prodemokratyczne dążenia Białorusinów, przy czym większość z tej grupy uważa, że powinny być one podjęte wspólnie z innymi krajami Unii Europejskiej, natomiast stosunkowo nieliczni (13%) opowiadają się za udzieleniem przez Polskę szczególnego wsparcia. Zdaniem jednej piątej ankietowanych (20%) nasz kraj powinien zachować bezstronność i nie angażować się w sprawy Białorusi.

RYS. 4. Jak, Pana(i) zdaniem, powinna zachowywać się Polska wobec wydarzeń na Białorusi?

Przekonanie o konieczności wspierania przez Polskę prodemokratycznych procesów na Białorusi wyraźnie przeważa wśród osób zainteresowanych tym, co się tam ostatnio dzieje, szczególnie wśród deklarujących duże zainteresowanie, a także wśród ankietowanych sympatyzujących z protestującymi. Co ciekawe, taką potrzebę akcentują także respondenci nieprzychylni protestom. Z kolei w grupie niezainteresowanych bieżącymi sprawami Białorusi oraz wyrażających obojętny stosunek wobec protestów – opinie na temat tego, czy Polska powinna się angażować czy nie, są podzielone.

TABELA 5

Czy interesuje się Pan(i) ostatnimi wydarzeniami na Białorusi czy też nie?	Jak, Pana(i) zdaniem, powinna zachowywać się Polska wobec wydarzeń na Białorusi?			
	Polska powinna w sposób szczególny wspierać prodemokratyczne dążenia Białorusinów	Polska powinna wspierać prodemokratyczne dążenia Białorusinów, ale tylko działając wspólnie z innymi krajami Unii Europejskiej	Polska nie powinna angażować się w wydarzenia na Białorusi, powinna zachować bezstronność	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, bardzo się interesuję	28	65	5	1
Tak, trochę się interesuję	13	67	15	5
Nie, w ogóle się nie interesuję	3	35	41	20
Jaki ma Pan(i) stosunek do protestów organizowanych przez obywateli Białorusi po ogłoszeniu wyniku wyborów prezydenckich?				
Sympatyzuję z ich uczestnikami	20	70	8	2
Nie sympatyzuję z ich uczestnikami	11	47	38	4
Te protesty są mi obojętne	2	42	41	16

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Przekonanie o potrzebie wspierania przez Polskę prodemokratycznych dążeń Białorusinów przeważa nad postulatem zachowania bezstronności niezależnie od poglądów politycznych respondentów i ich preferencji partyjnych. O aktywnej polityce w tym względzie najczęściej mówią potencjalni wyborcy Koalicji Obywatelskiej, natomiast o nieangażowaniu się – zwolennicy Konfederacji oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej.

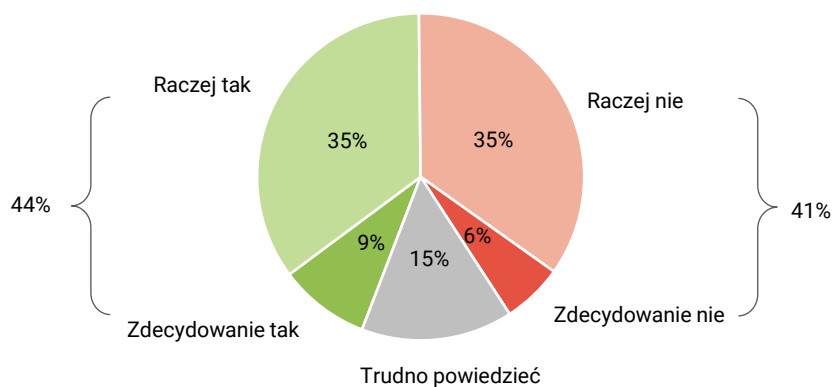
TABELA 6

Na kandydata której partii / bloku partii głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jak, Pana(i) zdaniem, powinna zachowywać się Polska wobec wydarzeń na Białorusi?			
	Polska powinna w sposób szczególny wspierać prodemokratyczne dążenia Białorusinów	Polska powinna wspierać prodemokratyczne dążenia Białorusinów, ale tylko działając wspólnie z innymi krajami Unii Europejskiej	Polska nie powinna angażować się w wydarzenia na Białorusi, powinna zachować bezstronność	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	22	65	8	5
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	13	64	15	7
Lewica	12	70	18	0
Konfederacja Wolność i Niepodległość	11	56	29	4
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska	7	61	29	4
Niezdecydowani, na kogo głosować	10	63	21	6
Niezamierzający głosować	5	42	33	19

Opinie dotyczące tego, jak sytuacja na Białorusi wpływa na bezpieczeństwo Polski, są podzielone. Ponad dwie piąte badanych (44%) twierdzi, że zagraża ona bezpieczeństwu naszego kraju, natomiast nieco mniejsza grupa (41%) nie ma takich obaw.

CBOS

RYS. 5. Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja na Białorusi zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?

Przekonanie, że sytuacja na Białorusi zagraża bezpieczeństwu Polski, częściej podzielają badani, którzy przynajmniej trochę interesują się wydarzeniami u naszych wschodnich sąsiadów, niż w ogóle nimi niezainteresowani. Wyższy poziom obaw współwystępuje ponadto ze starszym wiekiem respondentów (55+), niskimi dochodami na osobę w gospodarstwie domowym, złą sytuacją materialną oraz lewicową orientacją polityczną. Częściej niepokój podzielają kobiety niż mężczyźni. Z kolei w zauważalnie mniejszym stopniu niż przeciętnie zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski z sytuacją na Białorusi wiążą młodszy ankietowani, mieszkańcy największych miast oraz respondenci uzyskujący wyższe dochody *per capita*.

TABELA 7

Czy interesuje się Pan(i) ostatnimi wydarzeniami na Białorusi czy też nie?	Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja na Białorusi zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak, bardzo się interesuję	51	41	9
Tak, trochę się interesuję	48	40	12
Nie, w ogóle się nie interesuję	31	43	25

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Warto dodać, że obawy w tym względzie nie przekładają się w istotnym stopniu na opinię o wspieraniu przez Polskę prodemokratycznych procesów na Białorusi. Co więcej, na potrzebę zaangażowania nieco częściej wskazują osoby, które dostrzegają zagrożenie dla naszego bezpieczeństwa, niż ci, którzy uważają, że go nie ma.

TABELA 8

Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja na Białorusi zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?	Jak, Pana(i) zdaniem, powinna zachowywać się Polska wobec wydarzeń na Białorusi?			
	Polska powinna w sposób szczególny wspierać prodemokratyczne dążenia Białorusinów	Polska powinna wspierać prodemokratyczne dążenia Białorusinów, ale tylko działając wspólnie z innymi krajami Unii Europejskiej	Polska nie powinna angażować się w wydarzenia na Białorusi, powinna zachować bezstronność	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	15	63	19	4
Nie	13	60	23	4
Trudno powiedzieć	8	40	18	35

Wprawdzie Białorusini nie lokowali się dotychczas wśród narodów, które Polacy darzyli największą sympatią² (co być może należy traktować raczej jako wyraz nastawienia do tamtejszego systemu politycznego i rządów Aleksandra Łukaszenki niż do ludzi), to jednak bieżące wydarzenia na Białorusi skupiły uwagę znacznej większości Polaków, a pokojowe protesty domagających się dymisji prezydenta i przeprowadzenia uczciwych wyborów spotykały się z ich dużą aprobatą. Tym, co kształtuje pozytywne nastawienie Polaków do białoruskiej rewolucji, jest m.in. niemal powszechne przekonanie, że sierpniowe wybory głowy państwa, które oficjalnie wygrał Aleksander Łukaszenka, nie były uczciwe. Mimo że znaczna część badanych postrzega sytuację na Białorusi jako zagrażającą bezpieczeństwu naszego kraju, większość i tak jest zdania, że Polska powinna wspierać demokratyczne dążenia Białorusinów, ale przede wszystkim podejmując działania w ramach Unii Europejskiej, a nie samodzielnie.

Opracował

Michał Feliksiak

---

² Więcej w komunikacie CBOS „Stosunek do innych narodów”, marzec 2020 (oprac. M. Omyła-Rudzka).